

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΔΥΟ ΚΟΥΤΩΝ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΙΜΗ ΤΩΝ ΓΕΡΑΤΕΙΩΝ

- Φεύγω για τὸ Παρίσι.
 — Ἀποστολή; Τὰ κατάφερες πάλι, κατεργάρη.
 — Ὅχι. Πάω νὰ κάνω κ' ἐγὼ τὴν ἐγχείρησι,
 — Τὴ ἐγχείρησι; Μήπως ἔχεις καρκίνιο, δυστυχημένε;
 — Κάτι χειρότερο. Γεράματα! Δὲ διάβασες λοιπὸν, πὼς ἕνας μεγάλος γιατρὸς θρῆκε τὴν γιατροειά τῆς φοβερῆς αὐτῆς ἀρρώστειας; Μὲ μιὰ μικρὴ ἐγχείρησι σὲ ξανακάνει παλμικάρικα.
 — Τὴ λογιῆς ἐγχείρησι εἶναι πάλι αὐτὴ; Παράξενο μοῦ φαίνεται. Σ' ἕνα γέρικο κουφάρι σὰν τὰ δικὰ μας, τί νὰ πρωτοκόψῃς καὶ τί νὰ πρωταφίσης;
 — Ὡστόσο ἔτσι γράφει τὸ τηλεγράφημα. Κάτι σοῦ βγάζει, λέει, κάτι σοῦ βάζει καὶ παίρνεις δρόμο. Κι' ἀλλοίμονο στὰ θηλιακά πὸν θρεθοῦν μπροστά σου... Τί γελᾷς; Παράξενο σοῦ φαίνεται;
 — Τὴ νὰ σοῦ πῶ; Ὅποιος κοῦν στοῦ χυλοῦ, φυσάει καὶ τὸ γιασοῦρι, ὅπως λέει ἡ παροιμία. Ἐγὼ κἀνα, θλίπει, σὸ γιασοῦρι. Θυμάσαι τὸν περίφημο τὸν Μετσνικώφ;... Πέντε χρόνια γραμμὴ, ἀκολουθώντας τὴ συνταγὴ του, ἀδειασα ὅλα τὰ γαλατάδικα τῆς Ἀθήνας. Στὸ τέλος κατάντησα ὁ ἴδιος μιὰ πελώρια σακκοῦλα γιασοῦρι. Κι' ἀστράγγιχτη μάλιστα.
 — Μὰ ἐδῶ, φίλε μου, δὲν εἶναι τὸ ἴδιο πρᾶμα. Ἐγχείρησι σοῦ λέει ὁ ἄλλος. Βγαίνουνε τὰ σάπια καὶ μπαίνουνε τὰ γερά...
 — Ἐξέρω κ' ἐγὼ; Κύτταξε, κακομοίρη, τὸ καλὸ πὸν σοῦ θέλω, νὰ μὴ χάσῃς καὶ τὰ σάπια, γυρεύοντας τὰ γερά. Κ' ἕνας μισοσόφιος γάιδαρος ἀξίζει πάντα περισσότερο ἀπὸ ἕναν ψόφιο. Δὲν κἀθεσαι καλύτερα στ' αἰγὰ σου, λέω ἐγὼ;
 — Αὐτὸ κάνω τόσον καιρὸ. Τὴ τ' ὄφελος; Πάω τώρα νὰ κλωσήσω φρέσκα αἰγὰ. Ἀπ' τὰ κλούβια δὲ βγαίνουνε κοτόπουλα.
 — Μιλᾷς πολὺ ἀλληγορικὰ καὶ δὲ σὲ καταλαβαίνο.
 — Μὴ σώσης καὶ μὲ καταλάβῃς... Θὰ μὲ καταλάβῃς τὸ Παρίσι.
 — Εἶσαι βέβαιος; Κύτταξε μὴν ντροπιάζῃς, καϊμένε, τὴν Ἑλλάδα. Δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾷς πὼς κατὰγεσαι ἀπ' τὴν πατρίδα τοῦ Ἐρήβου τῶν Ἀνικηθῶρων.
 — Μὴ φοβάσαι. Θὰ πάω τὰ χαρτείσματα τοῦ στήν Ἀφροδίτη τῆς Μήλου. Ἐρχεσαι μαζί μου;
 — Πήγαυε νὰ δοκιμάσῃς πρῶτα τοῦ λόγου σου κ' ἔρχομαι κατόπι σου.
 — Δὲν πιστεύεις λοιπὸν στὴν Ἐπιστήμη;
 — Τὴ νὰ σοῦ πῶ, ἠριστιανέ μου; Πιστεύω, μὰ συλλογίζομαι καὶ τοὺς μελλάνες. Ἐξέρεις τί εἶναι νὰ ξαναγίνης νέος τώρα στὰ γεράματα; Μεγάλο βάσανο... Εἶδαμε καὶ πάθαμε νὰ γλυτώσουμε ἀπ' τὰ βάσανα τῆς ἀγίας. Καὶ πάλι φτοῦ κ' ἀπ' ἀρχῆς; Ὅχι, μὰ τὸ Θεό... Καλύτερα ἔπες εἶμαι. Ἐπειτα συλλογίζομαι καὶ κατὰ ἄλλο.
 — Τὴ ἄλλο; Φοβάσαι μὴ λάχῃ καὶ ξαναπαντρευτῆς;
 — Ὅχι, φίλε μου. Κι' ἂν ξαναγίνω νέος, θὰ μείνω μὲ τὰ παλιά μου τὰ μυαλά. Ὅσο γι' αὐτὸ μείνε ἤσυχος.

Ἀπ' τοὺς γέροντες, πὸν θὰ ξανανοιώσουνε, κανένας δὲν εἶναι φόβος νὰ ξαναπαντρευτῆ. Ἄλλο συλλογίζομαι...

— Μὰ ἐσὺ, βλέπω, δακρύζεις. Βουρκώσανε τὰ μάτια σου.

— Πὼς νὰ μὴ δακρύσω, ἀδερφέ μου; Συλλογίζομαι πὼς ἂν ξανανοιώσω, θὰ πεθάνω μιὰ μέρα στὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας μου. Δὲν εἶναι κρῖμα; Μὰ βλέπω πὸν δακρύζεις καὶ τοῦ λόγου σου. Τί τρέχει;

— Τὴ νὰ τρέχῃ, φίλε μου; Βλέπω πὼς ἔχεις δίκιο. Γιὰ φαντάσου... Νὰ ξανανοιώσῃς, νὰ χαρῆς τὴ ζωὴ, νὰ γίνῃ ξανά περιβόλι ὁ κόσμος μπροστά σου, νὰ νοιώθῃς τὴν καρδιά σου νὰ ξαναπρασινίξῃ, ν' ἀνθοῦνε ῥόδα μέσα σου, καὶ ὕστερα νὰ κλείσῃς τὰ μάτια σου, μέσα στὸ πανηγύρι τῆς ζωῆς. Καὶ νὰ λέῃ ὁ κόσμος: «Κρῖμα στὸ παλμικάρικα...» Τὸ συλλογίζομαι καὶ μὲ πνίγουν τὰ δάκρυα.

— Ἄλλαξες γνώμη τὸ λοιπὸν;

— Ἄλλαξα. Καὶ τί νὰ σοῦ πῶ; Ἡ συνταγὴ τοῦ Μετσνικώφ μοῦ φαίνεται πὸν φιλόνηρωτη. Γιὰ τὰ γέρικα δόντια τὸ μοναδικὸ φαί εἶναι τὸ γιασοῦρι κ' ὁ χυλός. Δὲν ξέρω, ἂν κορρόθῃς ὁ Μετσνικώφ, μὰ εἶχε δίκιο. Κάτι ἤθερε.

— Μένουμε λοιπὸν ὅπως εἶμαστε.

— Τὸ καλύτερο πὸν ἔχουμε νὰ κάνουμε. Ἄς ξανανοιώσουν ἄλλοι. Ἐπὶ τέλους, τί θὰ γίνῃ κ' ἡ Γερουσία τοῦ Ζαχαράτου. Ἄν λείψομε κ' ἐμεῖς πάει τὸ ἔθνος, χάρηκε.

— Γέροι λοιπὸν ὡς τὸν τάφο...

— Γιὰ τὴ σωτηρία τῆς Πατρίδας.

— Καὶ γιὰ τὴν τιμὴ τῶν Γερατιῶν.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἡ πολεμικὴ ποίησις.—Οἱ ποιητικοὶ τόμοι τῶν Renaitour καὶ Romain.—Μπολοσεβικισμὸς καὶ τέχνη.—Τὰ ποιήματα τοῦ Lafargue.

— Ὅ, τι εἰπώθηκε στὸ περασμένο φύλλο, γιὰ τὴν ἀγγλικὴ μεταπολεμικὴ ποίησις, μπορεῖ νὰ ξαναεπιβεθῆ καὶ γιὰ τὴ γαλλικὴ. Εἶναι ἄλλοις μιὰ ἰδέα πὸν ὑποστηρίζομε πάντοτε ἀπ' αὐτὴν ἐδοῦ τὴ στήλῃ, κ' εἶναι κατὰ πολὺ φυσικὸ. Ἡ φιλοπολεμικὴ ποίησις εἶναι ἕνα λουλούδι πὸν δὲ γυριώνει ἐκεῖ πὸν θρονιὸν τὰ κανόνια καὶ θερίζον τὰ βόλια. Ἡ φιλοπόλεμη ποίησις θέλει ὅλη τὴν ἡσυχία καὶ τὴν ξεκούραση τοῦ καλοθεαμένου ποιητικοῦ σπουδαστήριου ἢ τοὺς μαλακούς κωμωδούς τοῦ καφετείου. Ὅμως ἡ πολεμικὴ ποίησις πὸν ποτίζεται ἀπὸ αἶμα καὶ ἰδρώτα, δὲν εἶναι διόλου φιλοπόλεμη. Αὐτὸ δὲ σημαίνει πὼς ἡ σκληρὴ πραγματικότης σκοπιώνει ἀναγκαστικὰ καὶ πάντοτε τὸ αἶσθημα τοῦ πατριωτισμοῦ ἢ πὼς γεννάει πάντοτε ἐπαναστατικὰς ἢ διεθνιστικὰς ἰδέες. Ὅχι. Τὸ μόνον εἶναι πὼς τὸ ἀντίκρουμα τῆς ἀλήθειας δὲν ἐπιτρέπει σιγὴ φαντασία νὰ πλάθει δοκιμασιακὰς εἰκόνας καὶ νὰ τραγουθεῖ γλῶσσά τοῦ ἄσπαστα.

Ὅμως ὁ κριτικὸς, καθισμένος στὸ ἀναπαυστικὸν γραφεῖο, μπορεῖ πολλές φορὲς νὰ βροῖσκει αὐτὸ τὸ φαινόμενον πολὺ λυπηρὸ, καὶ νανοῦχῃ γιὰ τὸ μὲν...

λον τῆς ἀνθρωπότητας ἢ τοῦ ἔθνους του. Καὶ πολ-
λὲς φορὰς αὐτὴ του ἢ ἀνητοιχία τὸν ἐπηρεάζει τόσο
πολὺν, ὥστε δὲν εἶναι πιά ἀμερόληπιος στὴν κρίση
του. Αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ ἔχει κανεὶς πάντοτε ὑπόφει
του διὰν διαβάξῃ μιὰ κριτικὴ, καὶ νὰ προσπαθεῖ νὰ
θεβαιωθεῖ ἂν οἱ κατηγορίες ἢ οἱ ἔπαινοι ἀφοροῦν
τὴν τέχνη ἢ τὶς ιδέες καὶ τὰ αἰσιήματα τοῦ καλλι-
τέχνη.

Ὡς τόσο δὲν πρέπει νὰ ρίχνουμε τὸ ἀδικο μονά-
χα καὶ πάντοτε σιὸς κριτικούς, μάλιστα θὰ μπο-
ροῦσαμε νὰ ποῦμε πὼς τὸ λάθος εἶναι σιγνότερα
σιὸς τεχνίτες. Ἀντιγράφουν μιὰ σκληρὴ, μιὰν ἀδι-
κη, μιὰν ἀρόγητη, ἂν θέλετε, καὶ βάσβαρη πραγματι-
κότητα. Ἡ ψυχὴ τους καὶ τὸ κορμὶ τους δὲν ἀνερο-
επαστασεῖ. Χίλιες ιδέες τοὺς πλημμυροῦν τὸ κεφάλι
δνειρεῖσονται μιὰν ἄλλη ἀνθρωπότητα, μιὰν ἄλλη
ζωὴ, ἓνα ἄλλο κοινωνικὸ καὶ πολιτικὸ σύστημα.
Κι ἀντὶ νὰ καθίσουν νὰ γράφουνε μιὰ μελέ-
τη, ἓνα βιβλίον ἢ μιὰ μισροσούρα, κάθονται καὶ γρά-
φουν ἓνα ρομάντισο ἢ ἓναν τόμο ἀπὸ ποιήματα. Ἡ
τέχνη γίνεται ὁ ὑπερθέτης κάποιον σισηήματος, φεύ-
γει ἀπὸ τὰ σήνορα τῆς ἀγνῆς τέχνης, τὸ διήγημα ἢ
τὸ ποίημα δὲν εἶναι πιά τὸ ἀραγιόρητο ὄ-
πως, τόσο ὠραῖα, τὸ εἶπε σὲ κάποιον περασμένο φύ-
λο ὁ σινεργάτης κ. X. Stich. Ὁ καθένας μπορεῖ
νὰ ἔχει μιὰν ἀντίθετη γνώμη, ἄλλη ἰδέα.
Καὶ τότε ἀρχίζει ἡ σιζήτηση ἔξω ἀπὸ τὴν τέχνη.

— Ἔτσι ὁ ποιητὴς J. M. Renaitour σὶὰ πο-
λεμικὰ τὸν ποιήματα πὸν δημοσίευσε τελευταῖα κάτω
ἀπὸ τὸν τίτλο *La mort du feu*, θεωρεῖ δολοφόν-
τους τοὺς σιραισιώτες, κι' διὰν ἀκόμα ὑπερασπίζονται
τὰ σήματα τους. Ὅταν μαθαίνει δι' μιαίνει κ' ἡ Ἀ-
μερικὴ σὶὸν πόλεμο, τοῦ κακοφαινεται, ριῶθει τὴν
καρδιά του νὰ κλείνει καὶ γι' αὐτοὺς. Ἐλπίζει πὼς
τοῦλάχιστο ἢ Ἐλβετία θὰ μείνει σὺδέτερη. Συμβου-
λεύει τοὺς ἐργάτες πὸν δουλεύουν σὶὰ πολεμικὰ ἐργο-
σιήσια, νὰ τὰρίσουν καὶ νὰ φύγουν :

Σιοχάσον, σιοχάσον λιγάκι,
Σὺ πὸν φιδάνεις ὄβιδες, ποῖδ' ἔργο κάνεις;
Φεύγα, ὄπως φεύγουν ἀπὸ 'ρα φορτίμι,
'Απ' τὸ ἐργαστήρι, προσβολὴ τοῦρανοῦ...
Φεύγμι ἀπὸ τὸ ἐργαστήρι...

Καλιότερα, λέει, εἶαι κανεὶς φαντάρος μέσα σὶὸ
«ἀπάνθρωπο χαράκισμα».

Ὁ σιμπαισιώτης του κριτικὸς ιχιαίνει νὰ ἔχει ἀν-
τίθετες ιδέες γιὰ ὅλα αὐτὰ, καὶ τοῦ ἀπαντᾷ το ὀλὸ
λο γι κ α κι αὐτός: «Ὅμως τί θὰ κάνουν οἱ φαντάροι
ἂν, δίχιως ἐργάτες, κλείσουν ὅλα τὰ γαλλικὰ ἐργο-
σιήσια πὸλεμον, ἐνῶ θὰ ἐργάζονται πάντοτε τὰ γε-
μανικὰ;» Πρέπει νὰ δημολογήσουμε πὼς δὲ γ τ α ἰ ε ι
μ ο ρ ἄ χ α ἢ κριτικὴ διὰν ἀνακατεῖται σὲ τέτοια ζη-
τήματα ὀλότελα ἔξω γιὰ τὴν τέχνη.

Καὶ μολαταῖα ὁ ποιητὴς Ρεναίτου ἔπὸλεμισε κ'
ἔκανε τὸ καθήκον του πρὸς τὴν πατρίδα ιερισιότι-
ρο ἀπὸ πᾶλλοις κριτικοῖς, καὶ μάλιστα ὡς ἀεροπό-
ρος, καὶ ιπορεῖ νὰ μιλάει. Τὸ λάθος μόνο εἶναι πὼς
ζητήσε τίς γνώμες του νὰ τίς κάνει ποιήματα. Καὶ
εἶναι βέβαο πὼς τὰ τέτοια ποιήματα, κι' ἂν κριθῶ-
ρε ἀνεξάρτητα τῆς οὐσίας τους, θὰ ἔχουνε πολλὰ ἐ-
λατιώματα πὸν ὁ ἀντίθετος κριτικὸς θὰ τοῦ τὰ θγάλει
σὶὸ φῶρο δίχιως καμιὰν ἐπιεικεια.

— Τὰ ἴδια αἷτια φέρουν τὸ ἴδια ἀσιπιέλοματα
καὶ σιὸς ἄλλοις πολεμικοῖς ποιητικοῖς τόμους: Ὁ
Ἰούλιος Ρομαῖν σιὴν «Ἐθρόπι» του ἀνασκαλεύει ζη-
τήματα πὸν ἐπικίνδυνα γιὰ τὴν ποίηση. Ὁ κριτικὸς
Μάρκος Ἀντρέ λέει, σιὴ *«Minerve Française»*, γι
αὐτὸ τὸ βιβλίον «Ὁ μολοσεικισμὸς τῆς οὐσίας σιμ-
φωρεῖ με τὸν μολοσεικισμὸ τῆς φῶρας». Βλέπετε,
ἔχουμε τώρα καὶ τὸ χαρακτηρισμὸ ἔτοιμο. Ὁ, τι δὲ
σιμφωρεῖ με τὸν πασιουσισμὸ μας ἢ τέλοσιπᾶτιον
με τίς σινηρητικὲς μας ιδέες, εἶναι μολοσεικι-
σμός. Ἄλλοτε, σιὴν περιγρημη δίκη τοῦ Ναναίλιον, χα-
ραχτηρίσθηκαν, ὁ σισιαισισιός, ἢ ἀθετα, ἢ χοσιοφραγία
καὶ κάθε ἄλλος ρεωτερισιός, με τὴν ἀλλο'κή φῶρα:
«μαλλιारा πρᾶματα» Σήμερα ὅλα αὐτὰ εἶναι μολοσει-
κισμός. Μολοσεικισμὸς λοιπὸν καὶ ἢ ποίηση τοῦ Ζ.
Ρομαῖν. Δὲν τὴν κατηγοροῦνε γενικὰ γιὰ εἶναι ποί-
ηση με τετιένσια, παρὰ γιὰ τὴν τετιένσια αὐτὴ εἶναι
ἀντίθετη σιὸς σινηρητικὲς τὸς ιδέες. Κι' οὔτε τὸς
φιδάνει νὰ εἰποῦν τὴν ἀντίρρησή τους γιὰ τὴ σιχιουρ-
γία τῆς: μολοσεικισμὸς καὶ σιὴ μορφή! Κι' ὅμως
αὐτοὶ οἱ τσιλοφραγικοὶ σίχιοι πὸν δὲν εἶναι παρὰ πρὸ-
ζα τσιπωμένη σὶὰ σίχιοι, καὶ πὸν κ' εἰμεις ἀνεπιγύλα-
χια πάντοτε τὸς κασιαδίσουμε — κι' ὅμως αὐτὴ ἢ
τεχνοσιπία εἶναι γνωσιὴ πὸν ἔριν νὰ ἀκονοσιεῖ γιὰ
πρῶτη φορὰ ἢ λέξη μολοσεικισμὸς, καὶ δὲν ἔχει κα-
μιὰ σέση με τὸν μολοσεικισμὸ. Ὁ κ. Σικελιανὸς κά-
θε ἄλλο εἶναι παρὰ μολοσεικισμὸς, κι' ὅμως πὸς δὲ μᾶς
βασάνισε, μιὰ ἐποχὴ, με τὸς τσιλοφραγικοῖς του σί-
χιους. Με αὐτὸ δὲ θέλομε ἐδῶ νὰ κατηγορήσουμε κα-
ρέτων πὸν λιγότερο τὸν μολοσεικισμὸ πὸν ὅμως μᾶς
εἶναι ἀδύνατο νὰ τὸν παραδεχτοῦμε γιὰ καλλιτεχνι-
κὴ σιολὴ κι' ἀκόμα λιγότερο γιὰ σιχιουργικὴ.

Ἐμεις σιὴν ποίηση τοῦ Ρομαῖν δὲ βροσκομε παρὰ
ποιητικὰ ἐλατιώματα: Τὴν τετιένσια καὶ τὴ σιχιουρ-
γία.

Σιὴ φῶρα:

Rue Montmartre, Rue Cannebière, Oxford
Circus, Rue Frédéric, e vous designe nommément,

Ἀὲ βροσκομε καμιὰ ποίηση, ἀδιάρθο ἂν μ' αὐτὴν
θέλει ὁ ποιητὴς νὰ κατηγορήσει ὀλους ἐκεῖνους πὸν
κάνουν τὸν πᾶσιον ἢ νὰ ὑπερσιπιστεῖ ὀδύκιο τῆς
πασιόδας του. Οὔτε ιποροῦμε νὰ κασιαδῶμε πὼς
εἶναι δυνατὸν αὐτὴ ἢ φῶρα νὰσιπιέλομε τρεῖς σί-
χιους, ὅπως τὸ θέλει ὁ ποιητὴς. Τὸ ἴδιο δὲν ιποροῦ-
με νὰ δεχτοῦμε ὡς σίχιους τὸιτσιους :

Il y avait un talus, et sur le talus
un poteau frontiere entre des pommiers en fleurs

Καὶ τί εἶδος ποίηση μπορεῖ νὰ ὑπάρχει μέσα σὲ τέ-
σφους σίχιους, δίχιως μέτρο καὶ δίχιως ὄβια, ὅπως
ὁ ποιητὴς μᾶς λέει :

«Μαρινωῖ πὼς ὁ σιραισιώτης πὸν ἀπιδῶσε τὸ πο-
τήρι του, δὲ θέλει νὰ μπει σὶὸ σταθμὸ τοῦ σιδηροδρό-
μου, δὲ θέλει νὰνεθεῖ σὶὸ τραῖνον».

Κι' ὅταν παρσιατῶ μᾶς λέει πὼς ὁ σιραισιώτης, πὸν
σὶὸ τέλος εἶναι ἀναγκασμένος νὰ ιπει σὶὸ σιδηροδρό-
μο, «εἶναι τὸ θῦμα ἐνὸς δρομολογίου γεμάτου κασι-
φῶνια», δὲ βλέπομε πὼς μπορεῖ νὰ θγάλομε τὸ

νόημα, πώς ο στρατιώτης καταφρονάει από το δημολόγιο, τὸ ταξείδι, ἐνῶ ἡ φράση λέγει πὼς ἀντίθετα τὸ δημολόγιο εἶναι ὁ καταφρονετής.

Καὶ μ' αὐτὴ τὴν τελευταία εὐκαιρία θὰ θέλαμε, μὲ κίνδυνον νὰ φανώμε σχολαστικοί, νὰ διακριτορηθώμε κ' ἐμεῖς γιὰ τὴν ἀδιαφορία πὸν δείχνουν πολλὴ συχνὰ καὶ σὶν ἴσῳ μας οἱ ποιητὲς γιὰ τὴ γραμματικὴ καὶ πὸν θὰ ἔπρεπε καμιά φορὰ νὰ μιλήσουμε γι αὐτὴν τελευταία.

Ὡς ἴσῳ, πρὶν νὰ τελειώσουμε, θὰ θέλαμε ἀκόμα νὰ προσθέσουμε κάτι τι γιὰ τὰ αἰσθήματα καὶ τὶς ἰδέες τοῦ Ρωμαίου, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν τέχνη. Καὶ θὰ λέγαμε πὼς ἴσια ἴσια ἀπὸ πὸν τοῦ κατηγοροῦν προπάντων οἱ νασιοναλιστὲς κριτικοὶ τοῦ, μᾶς τὸν κάνουν ἐμᾶς συμπαθητικό. Γιατί, ὅπως κι αὐτός, θλιβόμαστε γιὰ τὰ φριχτὰ τοῦ πολέμου, θλιβόμαστε, ὅπως κι αὐτός, γιὰ τὴν καταστροφὴ τῆς Μητρόπολης τοῦ Ρέιμς, καί, ὅπως κι αὐτός, ξέρομε πὼς τὸ θηρίο πὸν τὴν κατάστρεψε, εἶναι ὁ π ὀ λ ε μ ο ς. Ὁ ἴδιος ὁ πόλεμος, πὸν, σὸ θανατοῖο διήγημα τοῦ Λουὶς Ζὰν Φινὸ πὸν δημοσιέψαμε σὸ περασμένο φύλλο, γκρεμίζει τὸ σπίτι τοῦ πυροβολητῆ. Θὰ ἦταν νόστιμο νὰ ὑποστηρίζαμε πὼς ὁ πυροβολητὴς τὸ γκρέμισε, καὶ νὰ τὸν κατηγοροῦσαμε γι' αὐτό.

Γενικά, ὁ ἀνθρωπισμὸς τοῦ ποιητῆ Ρωμαίου, ἀντίξιος ἐνὸς Τολστόη, ἀνεξάρτητα ἀπὸ κάθε πραγματικότητα μᾶς εἶναι πολλὴ συμπαθητικὸς καὶ λυπούμαστε πὸν δὲν ἔπαυσε νὰ τὸν κάνει ποίηση, καὶ δὲ θέλησε νὰ τὸν ἐκφράσει μὲ τὸ φρονικὸ τρόπο τῆς μελέτης καὶ τοῦ στοχασμοῦ.

— Τὸ εἶπαμε πὼς τὸ σκληρὸ ἀντίκρουσμα τῆς πραγματικότητος δὲν φέρνει ἀναγκαστικῶς τὸν ἀνθρωπο καὶ τὸν ποιητὴ σὶν ὑψηλὴ ἰδεολογία τοῦ Τολστόη. Εἶναι ἄλλοι πὸν δὲ βλέπουν τὰ πράγματα τόσο ἀμερόληπτα παίρνουν τὸ μέρος τῆς παιδείας τους. Ὁμως τὸ κοινὸ χαρακτηριστικὸ εἶναι τὸ μῖσος γιὰ τὸν πόλεμο, ἀδιάφορο σὲ ποιόνε ρίχνουν τὸ ἄδικο. Τὸν πόλεμο τὸν βλέπουν σὰν κατὰ κατὰ καὶ ἀσκημο, κατὰ πὸν πρέπει νὰ ληφεί. Καὶ συχνὰ βρισκόμε πάλι μιὰ τετίντση, μιὰ ὑπερφύσηση τοῦ ἐνὸς καὶ κατηγορία τοῦ ἄλλου. Τέτοιος εἶναι ὁ ποιητὴς Albert Lafargue σὶν ποιητικὸ τοῦ τόμου «Ὁ ἀνθρωπος καὶ τὸ χτήνος» καὶ γι αὐτὸ ἡ ποίησή του, μὲ κανονικοὺς στίχους αὐτὴ, χάνεται σὲ ἀφηρημένες ἐννοιες ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος — Δικαιοσύνη, Λευτεριά, Ἀνθρωπότητα, Δίκαιο, ὅλα μὲ κεφαλαῖο ἀρχικὸ — καὶ ἀπὸ ἄλλο σὲ πεζολογία :

«Ήτανε δύο καὶ καθόντισαν, ὁ καθένας τους ἀπάνω σὲ μιὰ κορφή, ἀπ' ὅπου δᾶπρεπε νὰ πέσει τὸ ἀστροπελέκι ἀπάνω σὸ κακούργημα. Ὁ ἓνας ἦταν ἀντιπρόσωπος τοῦ Θεοῦ, ὁ ἄλλος ἐνσάρκωση τῆς Δικαιοσύνης, ὁ πρόεδρος Οὐίλσον καὶ ὁ Πάππας Βενέδικτος. Δυὸ μεγάλοι, τὸ παρελθόν, τὸ μέλλον τῆς γῆς. Ἦταν κ' οἱ δυὸ τους ἐκλάμας τοῦ φαιός. Τὸ σῆματ' ἀφίγκραζόντανε νὰκούσει ἀπὸ τὸ στόμα τους τὶς λέξεις πὸν κατεροῦσε : κ' οἱ δυὸ ἔμειναν ἀμίλητοι.

Ὁμως πὸν ὕστερα ὁ Οὐίλσον μίλησε :

«Τέλος, ἔγινε ἡ χειρονομία πὸν τὴν κατεροῦσαμε ἴσῳν καιρόν.

Καὶ ὅλη ἡ προηγούμενη ποίηση μεταγίστερε μὲ μιᾶς ὕστερ' ἀπὸ λίγους μῆνες. Χαρακτηριστικὸ τῆς

δημοσιογραφίας, μὰ ὄχι τῆς ἀληθινῆς ποίησης.

Κι οὔτε ἐδῶ δὲν ὑπάρχει τὸ ἀναγκαστικὸ τοῦ κ. Σιγίχ. Ἡ διαφορὰ εἶναι πὼς ἡ ἀντίρρηση ἐδῶ θὰ γίνε ἀπὸ τοὺς μπόλοσεβίκους τοῦ κ. Μαρίου Ἀντρέ. Ἡ συζήτηση ὅμως μπορεῖ νὰνοίξει. Καὶ αὐτὸ εἶναι πὸν ἐνδιαφέρε τὴν τέχνη — δηλαδὴ τὴν ἐνδιαφέρε νὰ μὴν εἶναι θέμα γιὰ συζήτηση ἰδεῶν, φιλοσοφικῶν καὶ κοινωνιολογικῶν ζητημάτων πολιτικῶν καὶ διπλωματικῶν πεποιδήσεων.

— Πρὶν νὰ τελειώσουμε θέλομε νὰ προσέσουμε δυὸ λόγια, γιὰ τὸν κριτικὸ τῆς «Minerve Française». Ὁ Μάριος Ἀντρέ εἶναι ἓνας ἀξιόλογος ποιητῆς, ἀγνὸς καλλιτέχνης καὶ λεπτοὺς κριτικὸς καί, καθὼς εἶπαμε παραπάνω, τὸ λάθος εἶναι τοῦ ποιητῆ, ἂν τὸ ἔργο του παρασέρνει σὲ συζήτηση ἀπάνω σὶν οὐσία καὶ τὶς ἰδέες. Τ' ὅτι βμως, γιὰ τὸν κ. Ἀντρέ, δὲν ἀρκεῖ ἡ ἰδεολογία γιὰ νὰ τὸν κάνει ἐννοικὸ πρὸς ἓναν ποιητῆ, τὸ ἀπόδειξε πολλὴ καλὰ μὲ τὴ θανατοῖο ἐκείνη κριτικὴ του γιὰ τὰ τελευταῖα ποιήματα Ζ. Ρισπὲν, πὸν δημοσιέψαμε σὸ ἔπ' ἀρ. 30 φύλλο μας τῆς 3ης Ἰουλίου.

ΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ ΚΑΙ ΑΡΕΤΟΥΣΑ

Τὰ ὅσα γράφει ὁ κ. Καμπούρογλου σὸ τελευταῖο φύλλο τοῦ «Νουμά» γι αὐτὰ τὰ δυὸ ὀνόματα μπορεῖ μὰ κρῦβουν κάτι τι σωστό, δὲν εἶναι ὅμως ἀναντίλεχτα. Ἡ γλωσσικὴ μάλιστα δάση, ὅπου ζήτησε νὰ στηρίξει τὴ γνώμη του γιὰ τὸ Ρωτόκριτος δὲν εἶναι καθόλου στέρια. Λέει: «Στὴ γλώσσα οὔτε ὁ Ἐρω ς γίνετα ἢ Ρώ ς, οὔτε ὁ Ἐρωτας Ρώ τας. Ἐνῶ πάλιν τὸ Ἐρωτῶ γίνετα πάντα Ρωτῶ καὶ τὸ Ἐρωτα Ρώτα.» Μὰ σὶν γλώσσα μας τὸ Ἐρω ς δὲν ὑπάρχει, οὔτε ἂν ὑπαρχε, θὰ μποροῦσε νὰ γίνε Ρώ ς. Ὑπάρχει τὸ Ἐρωτας, πὸν κι αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ γίνε Ρώτας γιὰ τὸν ἴδιο λόγο. Κι ὁ λόγος αὐτὸς εἶναι ὅτι φωνηέντο ποῦχει τόνο σὶν ἀρχὴ λέξης δὲν κέρφει. Τὸ νόμο αὐτὸ εἰδικὰ γιὰ τοὺς ἀξημένους τύπους τῶν ρημάτων τὸν ελεβερεῖ ὁ μακαρίτης Κόντος καὶ δίδαξε ὅτι λέμε λ. χ. φάγα με, ὄχι ὅμως καὶ φάγα, φάγε ς, παρὰ μόνον ἔφαγα, ἔφαγες κτλ. Τὸ Ρώ τας ὅμως, ἂν δὲν μπορεῖ νὰ γίνε ἀπ' τὸ ἀπλὸ Ἐρωτας, μπορεῖ νὰ εἶναι συγκατῆ ἀπ' τὸ σύνθετο Ἐρωτόκριτος, ἀπ' ὅπου πολλὴ καλὰ μπορεῖ νὰ γείνει καὶ Ρωτόκριτος, γιὰ τὸ τόνος εἶναι σὶν τρίτη συλλαβὴ, καὶ δὲ χρειάζεται μόνον γιὰ τὸ πέσιμο τοῦ ε νὰ καταφύγομε σὸ ρῆμα ρωτῶ. Ἐξὸν αὐτὸ θαρρῶ πὼς ὑπάρχει κοντὰ σὸ Ρώτας καὶ ἄλλος τύπος συγκατῆ Ἐρω τας. Τοῦλάχιστο ἐγὼ θυμοῦμαι ἀπ' τὰ παιδικὰ μου χρόνια ἓναν δρακά, πολλὴ πιθανὸ νησιώτη, πὸν τὸν ἔλεγαν ἔτσι—Ἐρωτα. Τώρα ἂν πραγματικὰ εἶναι σωστὴ ἡ ἐρμηνεία πὸν δίνει γιὰ τὸνομα ὁ Ξανθοῦδιδης ἡ ὄχι, δὲν εἴμ' ετομος νὰ συζητήσω. Παρατηρῶ μόνον ὅτι, ἀφοῦ ὁ ποιητῆς μεταχειρίζεται κι ἄλλα ἀρχαῖα ὀνόματα, σὰν ἐπίτηδες διυλεγμένα γιὰ τὸ σκοπὸ του, κι ἀφοῦ κι ἄλλοι ποιητῆς τῆς ἴδιας πάνου κίτου ἐποχῆς μεταχειρίστηκαν ἀρχαῖα ὀνόματα, ποῦγιναν ὕστερα λαϊκὰ, ὅπως τὸ Ἐρωφίλη, εἶναι πολλὴ πιθανὸ καὶ τὸ Ἐρωτόκριτος ἢ νὰ εἶναι ἀρχαῖο καὶ νὰ βρισκότανε σὲ κἀνα σύγγραμμα πὸν χάθηκε ὕστερα ἢ νὰ τὸ σχηματίσε ὁ ποιητῆς

ὄχι ἀπὸ λαϊκὰ στοιχεῖα, τὸ ἔρωτας (ποῦ δὲν εἶναι, μοῦ φαίνεται, καὶ τόσο λαϊκό—καθαυτὸ λαϊκό εἶναι τὸ ἀγάπη) καὶ τὸ κρινώ, στὴν εἰδικὴ σημασίᾳ ποῦ ἀναφέρει ὁ Ξανθοῦδης, ἀλλὰ σύμφωνα μὲ πολλὰ ὁμοιοκατάληκτα ἀρχαῖα ὀνόματα: Θεόκριτος, Δημόκριτος, Ὀνομάκριτος, Ἀγοράκριτος, Κλεόκριτος, Τιμόκριτος, Πολύκριτος, Ἀθηνόκριτος, Ἀριστόκριτος, Ξενοόκριτος, Εὐκρίτος, Νεόκριτος, Λυσίκριτος, Καλλίκριτος, Ὀνησίκριτος, Νικόκριτος κτλ.

Γιὰ τὸ Ἄρετοῦσα πάλι, χωρὶς νὰ νομίζω ὅτι σὲ ὠρισμένες λαφρὲς παραδόσεις δὲν μπορεῖ νᾶχει σκέψη τὸνομα μὲ τὸ ἀρχαῖο Ἀρέθουσα, βρισκω πιστευτότερο ὅτι ἐδῶ δὲν εἶν' ἄλλο ἢ τὸ χαϊδευτικὸ τοῦ Ἄρετή, ὅπως τὸ παρατήρησε καὶ ὁ κ. Ν. Πολίτης. Τὸ —οῦσα εἶναι μιὰ γνωστὴ χαϊδευτικὴ κατάληξις, προπάντω στὴν Κρήτη· πρβ. Ἄντωνοῦσα, Μαροῦσα κλπ. (Σύμφωνα μ' αὐτὰ ἐξήγησα καὶ τὸ Ἀργινοῦσα ἢ Ἄπ' Regina, ποῦ ὁ Μπούτουρας τὸ ἤθελε ἀπὸ κτὰς νήσους Ἀργινοῦσας!) Κ' ἔχουμε καὶ ἀρσενικά μὲ ὅμοια κατάληξις: Μανούσος καὶ Μανούσης, Δεδούσης, Γεωργούσης, Κυρούσης κτλ.

I. ΣΤΑΜΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΗΜ. Εἶχα δώσει αὐτὴ τὴν ἐρμηνεῖα γιὰ τὸ Ρώτας σ' ἐν' ἄπ' τὰ περασμένα φύλλα τοῦ «Νουμά». στὰ Ὀνοματολογικά, χωρὶς νὰ βασίζομαι σὲ καμμιά μαρτυρία. Τώρα μὲ τὴν ἀφορμὴ ποῦ μοῦδωσε ὁ κ. Καμπούρογλου, ξεφυλλίζοντας τὴν ἔκδοσι τοῦ Ξανθοῦδου γιὰ νὰ δῶ τί ἀκριβῶς λέει γιὰ τὸνομα Ρωτόκριτος, βρήκα στὰ προλεγόμενά του, σὲ μιὰ σημείωσι, τὸνομα ἑνὸς χωροφύλακα: Ρώτας Ρωτόκριτος, ποῦ στηρίζει περίφημα τὴν ἐρμηνεῖα μου.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Μὲ ἰδιαίτερη χαρὰ ἀναγγέλλομε ἕνα νέο βιβλίον ποῦ βρήκε τελευταῖα σ' ὁ Παρίσι καὶ ποῦ κάνει τιμὴν στὰ ἑλληνικὰ γράμματα: Εἶναι ἕνας τόμος ἀπὸ ποιήματα τοῦ Ἑλλῆνα ποιητῆ Σωτήρη Σκίτη, μεταφρασμένα στὴ γαλλικὴ γλῶσσα ἀπὸ τοὺς Philéas Lebesgue καὶ André Castagnou.

Τὸ βιβλίον, ποῦ ἔχει τὸν τίτλον «Anthologie», εἶναι μιὰ συλλογὴ στίχων ἀπὸ τὸ ὅλον ποιητικὸ ἔργο τοῦ ποιητῆ καὶ γένηκε δεχτὸ στοὺς γαλλικοὺς φιλολόγους κύκλους μὲ τρόπο πολὺ κολακευτικὸ γιὰ τὴν ἑλληνικὴν ποίησιν. Ἡ μετάφρασις φαίνεται πὺς ἔχει γίνῃ μὲ πολλὴν εὐσυνείδησιν ἀπὸ ἀνθρώπους ποῦ εἶταν σὲ θέσιν νὰ τοῦσσαν ὅλην τὴν ὁμορφίαν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ τῆς λεπτῆς τέχνης τοῦ Ἑλλῆνα ποιητῆ.

Ἡ ποίησις τοῦ Σωτήρη Σκίτη εἶναι τόσο γνωστὴ σὲ τὸν ἑαυτοῦ μας καὶ τόσοσ λόγος ἔγινε σὲ κάθε ἐμφάνισιν ἑνὸς καινούργιου τόμου στὴ γλῶσσα μας, ὥστε κρίνομε περὶτὸ νὰ ξαναμιλήσομε γι' αὐτὴν ἐδῶ. θὰ θέλαμε μόνον νὰ τονίσσομε τὸ πόσο καλὴ ὑποδοχὴ ἔγινε στὴν «Anthologie» τοῦ σ' ἕναν τόπον ποῦ χρειάζονται πολὺ γερὰ κόσια σ' ἕναν ξένο γιὰ νὰναφερθεῖ τὸσο τιμητικὰ τὸνομά του. Ἡ ἐφημερίδα «Ἡ Μικρὴ Δημοκρατία» τῆς ἀφιερώνει στὶς 21 τοῦ Ἀυγούστου ἕνα τρισηπτοῦ ἀρθρον τοῦ Léo d'Orfer κάτω ἀπὸ τὸν τίτλον «Ἀπὸ τὴν Ἀθήνα σὲ Παρίσι». Ἐπίσης ὁ «Φιγαρό» τὴν ἀναφέρει πολὺ τιμητικὰ στὸ φιλολογικὸ Revue τοῦ 31ης ἴδιου μηνός.

Νομίζομε πὺς δὲν μποροῦμε νὰ τελεώσομε τοῦτο τὸ σημειώμά μας καλύτερα παρὰ μεταφράζοντας τὸν πρόλογον τοῦ βιβλίου, γραμμένον ἀπὸ τὸν Alfred

Croiset' μέλος τοῦ φιλολογικοῦ Ἰνστιτούτου καὶ κοσμητορα τῆς σχολῆς τῶν γραμμάτων:

«Ὁ κ. Σωτήρης Σκίτης δίνει στὸ γαλλικὸ κοινόν, κάτω ἀπ' τὸν τίτλον «Anthologie», μιὰν ἐκλογὴν ἀπὸ τὰ νεοελληνικὰ ποιήματά του, μεταφρασμένα ἀπὸ δύο διακεκριμένους φιλέλληνας. Ἡ γοητεία τοῦ τόμου αὐτοῦ εἶναι πολὺ δυνατὴ: ὁ Γάλλος ἀναγνώστης θὰ βρεῖ σ' αὐτὰ ἕνα ἄρωμα ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα, συνταξιασμένον μὲ μιὰ σκέψη πολὺ μοντέρνα, καὶ αὐτὴ ἡ ἔκδοσι εἶναι ἐξαιρετικὴ, γιὰ δὲν ἔχει τίποτα τὸ φτιαχτό.

«Ἡ κυριότερη ἰσχυρὴ αὐτῆς τῆς ποίησις, τὸντι, μοιλοῦντι τὰ αἰσθητικὰ εἶναι ἐντελῶς προσωπικά, εἶναι στὴν οὐσία τῆς ἡ σημερινῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς, ἡ ἑλληνικῆς φύσις, ἡ ἑλληνικὴ λαϊκὴ ζωὴ. Ὡς τόσο, ὁ ἑλληνικὸς λαὸς τοῦ σήμερον, μ' ὅσα καὶ ἂν λένε ἐκεῖνοι ποῦ δὲν τὸν γνωρίζουν, μοιάζει, σὲ πολλὰ σημεῖα, μὲ τὸν ἑλληνικὸν λαὸν τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς. Βλέπει ἀκόμα τὴ φύσιν καὶ τὴ ζωὴν ἀπάνω κάτω ὅπως τὴν ἔβλεπαν οἱ συγκαίρινοί τῆς Σαπφῶς, τοῦ Ἀριστοφάνη ἢ τοῦ Θεόκριτου. Τὸ καθημερινὸν δράμα τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς, μὲ τὴν ἐργασία τῆς, τὰ βασάνά τῆς, τὶς ἀπλῆς τῆς χαρῆς, τὰ πλά της πάθῃ, παίζεται γι' αὐτὸν πάντοτε μέσα σὲ μιὰ φύσιν κατοικημένη ἀπὸ φοῦερὸς ἢ γοητευτικὲς δυνάμεις, ποῦ ἡ φαντασία του δίχως δυσκολία μεταμορφώνει σὲ θεότητες. Ὁ Χάριον δὲν εἶναι γι' αὐτὸν μιὰ ἀπλὴ μεταφορὰ, οὔτε αἱ Ναιάδες, οὔτε οἱ θεοὶ τῶν ἀγρῶν. μπορεῖ νὰ μιλεῖ γιὰ ὅλα αὐτὰ δίχως σχολαστικὴ πολυμάθεια. Κι ἀκόμα ἔχει διατηρήσει ἀπὸ τοὺς προγόνους του, τὴ ζωὴν καὶ καθαρὴν φαντασίαν, ποῦ ἀγαπᾷ τὶς καθαρὰς γραμμὰς, τὰ λιτὰ καὶ μ' ἀκριβείαν ζωγραφισμένα σχήματα, καὶ βρῖσκει, φυσικὰ, γιὰ ν' ἀποδώσει τὶς ἐντύπωσές του καὶ τὶς συγκινήσές του, κομψὸς καὶ ἀπλοῦς οὐδέποτε, ὅπως ἔκανε ἄλλοτε ἢ Σαπφῶ ἢ ὁ Λεωνίδας τοῦ Ταρέντου.

«Ὁμως ὁ ποιητὴς τῆς «Anthologie» αὐτῆς εἶναι ἐπίσης ἕνας μοντέρνος πολὺ κοσμοφώνος. Στὴν πατροπαράδοτη ἐμπνευσι τῆς πατριδῆς του καὶ τῆς φυλῆς του προσδέτει τοὺς καινούργιους τόνους τῆς σκέψης καὶ τοῦ αἰσθητικῆς, μὲ τοὺς ὁποῖους τὸν ἔχει πλουτίσει ἡ Δύσις. Αὐτὸς ὁ Ἑλληνας εἶναι μεγάλος φίλος τοῦ Βιτριγιλιόν. Εἶναι ἐπίσης φίλος τῆς πιδ ραφιναρισμένης γαλλικῆς μας ποίησις. Τῆτι θανατίζει τὸν Μιστρὰλ, εἶναι πολὺ φυσικὸ: ἡ Προβηγγία μας δὲν εἶναι ἕνα εἶδος γαλλικῆς Ἑλλάδος; Ὁμως δὲν εἶναι λιγότερος γνώριμος μὲ τοὺς πιδ λαποὺς ἢ τοὺς πιδ βαθινοὺς ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς μας στοχαστὲς καὶ ποιητῆς. Ἀπ' αὐτοῦ προέρχονται, στὴν ποίησιν αὐτοῦ τοῦ τέλειου Μεσογαιοθαλασσιῆ, μερικοὶ τόνου ποῦ ἡ δυνάμει τους συγκινεῖ ἢ κάνει κανένα νὰ βυθιστεῖ σὲ στοχασμοὺς.

«Ἡ μορφὴ, μὲ τὴν ὁποῖαν νύγει αὐτὸν τὸν πλούσιον θησαυρὸν ἀπὸ ἰδέες καὶ αἰσθητικὰ, δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς δοθεῖ δάκαυρη, ἀφοῦ τοῦτο τὸ βιβλίον δὲν εἶναι παρὰ μετάφρασις. καὶ οἱ ἴδιοι οἱ μεταφραστὲς δὲν παράλειψαν νὰ μᾶς εἰδοποιήσουν πὺς δὲν μπόρεσαν νὰ κάνουν αἰσθητὰ γιὰ τὸν Γάλλον ἀναγνώστη ὅλον τὸν πλοῦτον τοῦ ρυθμοῦ καὶ ὅλην τὴν ἀξίαν τῶν λέξεων. Ὁμως αὐτὴ ἡ μετάφρασις δὲν εἶναι προδοσιὰ. Ἀποδίδει κατὰ περισσότερο ἀπὸ τὴν ἐννοίαν τῆς λέξεως τοῦ κειμένου. Διατηρεῖ τὴν κίνησιν καὶ τὸ χρῶμα, καὶ ὑπάρχει ἀκριβῆ φρεσκάδα στὸ πρωτότυπον, ὥστε καὶ ἡ ἀπλὴ πιστό-

τητα μιάς εὐνοειδούς μεταφράσεως νά φέρει νά διαφαίνεται τὸ καλύτερο μέρος του.

«Αφίνω σὸν ἀναγνώστη νά ξεχωρίσει τὰ ποιήματα πρὸς τὰ συμφωνοῦν καλύτερα μὲ τὸ γούστο του μέσο σ' αὐτὴ τὴ συλλογῇ. Ἄς μοῦ δοθεῖ μόνον ἡ ἄδεια νά εὐχαριστήσω ἐδῶ τὸ συγγραφέα γιὰ τὴ ζωηρὴ εὐχαρίστηση πρὸς μου ἐπροξένησε.

Alfred Croiset

ΕΝΑΣ ΤΡΕΛΛΟΣ

Τὸν βρήκα μιὰ μέρα καθισμένο σ' ἀκρογιάλι — ὁ πῦρ ἀγαπημένος του περιήπιτος — ἀνάμαλλο, ὅπως πάντα και μὲ τὸ παντοεινὸ του ψῆ χαμόγελο, πρὸς λὲς κ' ἦσαν πετρωμένο σὺν στόμα του....

Τὰ μάτια του λίγο θολὰ στηρίζονταν σὴν ἀγκαλιὰ τῆς θάλασσης ἀκούραστα.

— Γεῖά σου, Βαγγέλη! τοῦκαμα οὐγάλα....

Γύρισε και μὲ κοίταξε ἀμίλητος κ' ἔπειτα τὸ χαμόγελό του γίνηκε φιλαντίερο και ξέσπασε σ' ἓνα δυνατὸ μὰ κουρασμένο γέλιο.

Ἐίτανε ὁ χαιρετισμὸς του..

— Πῶς τὰ περνώς ;

Κούνησε τὸ κεφάλι μ' ἓνα μορφασμὸ σὰ νᾶλεγε «χμ! καλοῦτοικα». — Τὰ λόγια σπάνια θγαίναν ἀπ' τὸ στόμα του....

Κάθιστο σ' ἓνα βραχάκι πλάι του χωρὶς ἄλλη λέξη. Ἐκεῖνος σιήριζε τὴ ματιὰ στὴ θάλασσα πρὸς παιχνιδιζε μπερὸς στὰ πόδια του.

— Κοίτα, ἔκανε ξαφνικὰ, και μούδειξε μὲ τὸ σαγόνι τὶς ἀναλαμπές της. Ἐπειτα τραβήχτηκε κοντινέτερα σὸ νερὸ και θούτηξε τὰ λαοπακμένα πόδια του οὐγά - οὐγά μέσα.

— Εἶναι ζεστό, ἔφη και ξαναγέλασε τὸ ἴδιο κουρασμένο γέλιο.

Ἡ θάλασσα κείνη τὴν ὥρα εἶτανε γυαλί. Κι ὁ ἥλιος καθρέφτιζε τὴ χρυσοῦν ὁμορφιά του σὴν ἀτέλειωτη ἀγκάλῃ της....

— Βαγγέλη! τοῦπα χαιδευτικά. Θυμᾶσαι τὴν Ἰομήνη ;

Μὲ κοίταξε ξαφνισμένος μὲ σδυμένο χαμόγελο κ' ἔπειτα μᾶργὸ κίνημα γύρισε τὸ κεφάλι στὴ γαλήνια θάλασσα. Καὶ τὸ χαμόγελό του ξανάρχονταν ζωηρότερο σὸ φλογισμένο του μούτρο.

— Θυμᾶσαι! ἔκανε βραχνὰ σηκώνοντας οὐγά - οὐγά τὰ πόδια ἀπ' τὸ νερὸ.

— Ἐίτανε καλοκαίρι. Παιδὶ τότε 'γὼ.... Γύριζα σὲ γειτονιὲς δῶ κ' ἐκεῖ.... Μὰ τὴν ὥρα ποῖός ἔξερει.... Πέρασε καιρός....

Αὐτὰ τὰ λόγια πρόφερε ἀπόμα και σάπασε.... Ἐπειτα ξαναβούτηξε τὰ πόδια του.

— Βαγγέλη, τοῦ ξανάειπα. Θυμᾶσαι τὴν Ἰομήνη ; Δὲ μᾶπάντησε ἀμέσως, μόνον ἔβγαλε τὰ πόδια ἀπ' τὴ θάλασσα και ἀγκαλιάζοντας τὰ γόνατά του ἔσκυψε τὸ κεφάλι κάτω.... Κ' ἔπειτα μισόβραχνα — και τὸ παντοεινὸ του τὸ χαμόγελο ξεσκέπαζε τὰ κινητικὰ δόντια του — σηκώνοντας κᾶπου-κᾶπου τὸ κεφάλι, ἄρχισε νὰ μοῦ λέει.

— Ἡμῶντα παιδὶ ἀμάθητο.... Ἐκεῖνη ὁμορφῇ, ξανθόμαλλη.... Δὲν ἤξερα.... Ὅταν περνοῦσα, πάντα ἐκείνη σὸ παραθύρο.... Τρέμανε τὰ πόδια μου μόλις τὴν ἔβλεπα.... Κ' ἔπειτα.... Ποῖός

ἔξερει.... Πέρασε καιρός....

Σταμάτησε.

Τὸν κούραζε ἡ κουβέντα. — Κι ὄσο μιλοῦσε, ἀνά- ὄνευ μ' ἀγωνία τὰ χέρια του γιὰ νὰ συμπληρώσει τὶς ἐννοιες, σὰ μικρὸ παιδί....

— Πές μου, Βαγγέλη, τοῦ φώναξα σκουπιτωτικὰ φων....

Ἐκεῖνος ξανάρχισε πάλι σὰ μηχανή.

— Μιὰ μέρα.... Νομίζω.... Ἐίτανε και ἄλλες μᾶζι.... Μᾶδειξε κείνη.... Οἱ ἄλλες γελοῦσαν.... Κ' ἔφυγα μὲ σκυρτὸ κεφάλι.... Χαιποῦσε ἡ καρδιά μου νὰ σπάσει.... Ἐἶχα λεπιά.

Και λέγοντας χτύπησε χαρακτηριστικὰ τὴν τσέπη του.

— Εἶχα βιὸς τολύ.... Μὴνὲ μέρα μπόρεσα και τὴς μίλησα.... Μοῦτε πολλά.... Κ' ἐγὼ δὲν ξέσῳ.... Πέρασε καιρός....

Ἡ φωνὴ του ἔγινε τρυφερή.... Ἐίρεμε.

— Τὴν πῆρα.... τὴς ἀνοιξα σπιτάκι.... Μὰ.... Ἡμῶντα παιδὶ ἀμάθητο.... Κ' ἐκεῖνη ἦταν ἀπὸ κείνες! Παληογυναίκα!... Δὲν ἤξερα.... Μιὰ μέρα, ἔβα βράδυ, πῆγα.... Και τὴν βρήκα μ' ἄλλονε!... Στὸ σπιτάκι μου.... Ἡ καρδιά μου χτύπησε δυνατὰ.... Ὅπως τότε πρὸς μ' ἔδειξε σὶς ἄλλες.... Ἐκεῖνος ἔφυγε τρεχάλα.... Σκοπίστηκα! Τὴν ἐπαισα ἀπ' τὸ λαιμὸ κ' ἔσφιγγα ἔτσι.

Ἐκανε ἓνα σιεφάνι μὲ τὰ δάχτυλα σφιγγοντας τὰ δόντια....

— Ναι! Ἐσφιγγα.... Κ' ἐκεῖνη μὲ κοίταζε.... Σὰ νὰ παραπονιότανε.... Τὴν ἄφισα. Κόλλησα τὸ στόμα μου στὰ χεῖλια της.... Κ' ἔπειτα.... Ἐπιπαι....

Γύρισε πάλι τὰ μάτια στὴ θάλασσα.

Τὸ κῆμα ἔσκαγε οὐγάλα πάνον σπὸς βράχια....

— Ἀπὸ τότε μοῦ πονάει τὸ κεφάλι.... Ἀλλοιώτικα.... Κι ὄλο βλέπω τὰ μάτια της.... Κι ὄλο παραφρονεμένα.... Μόνον σὰν κοιτᾶω τὴ θάλασσα σδυοῦνε.... Σὰν κοιμᾶμαι τὰ βλέπω.... Νὰ μπουρῶσα νᾶβλεπα πάντα θάλασσα....

Τὸ κῆμα ἄρχισε νὰ σκάει δυνατώτερα σὶ ἀκρογιάλι, μ' ἓνα συχνὸ και ρυθμικὸ ἀνταπαλμὸ, ἴδιο γυναικίαι σιήθος....

Κάποιο καρᾶβι ἐρχότανε ταράζοντας τὴ νερὰ τοῦ λιμανιοῦ....

Σηκώθηκε και μᾶφισε μ' ἓνα δειλὸ ἀντίσω γιὰ νὰ βρεῖ δουλειά....

Γ. Γ. ΖΑΓΛΑΚΙΔΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

MFRURE DE FRANCE (16 Σεπτ.) Ὁ γαλλικὸς συμβολισμὸς και ἡ συγκαιρινὴ ἰσπανικὴ ποίηση.— Δεβὲλ Ρενιέ: Ποίημα.— Ὁ Τοκεβὲλ και ἡ ἀμερικανικὴ φιλολογία.— Ἡ φυσικὴ ἀγωγή και ἡ πλαστικὴ ὁμορφιά.— Τὰ νᾶτα τοῦ Ζορὴ Αἰμερίς.— Ἐπιθεώρηση τοῦ δεκαπενθημέρου κ.τ.λ., κ.τ.λ. ΛΟΓΟΣ (τῆς Πόλης, Σεπτέμβριος).— Ὁ Μπεκέ: Σονέτα Λ. Πράσινου, Μιὰ ζωὴ, Κριτικὴ μελέτη.— Ἀ. Αεργη: Ἐξάστιχα.— Λ. Πράσινου: Τὸ ἔκτο ἄσμα τῆς Κόλασης τοῦ Δάντη, ἐμμετρο, μετάφρ.— Α. Παλούρη: Ζωῆς ὄνειρα κ.τ.λ., κ.τ.λ.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

ν. Δημήτρη Ίκ.—Η διόρθωση στο «Τρίτο» έγινε. Το γερμανικό πάλι να πει: «Σου συχωρόω, εκείνο που μου έκανες όμως τότε τόκανε στον εαυτό σου. αυτό πώς θα μπορούσα να το συχωρέσω!». Αισχυρώς, όπως σου γράψαμε ήδη δεν έχουμε καιρό και τόπο να εκταθούμε στην απάντησή μας, όμως σε συμβουλεύουμε φιλικά να μη πιάνεσαι με' όλο τον κόσμο. Το διάλειμμα το λάβαμε.—κ. Μ. Σαμαρελ. Είναι μερικά πράγματα που το χαλούν το ποιήμα σου. Έπειτα το χαραχτηριστικό του κόρακι είναι να τρώει φοφίμα.—κ. Ασ. Γκιν. Το Trahit κτλ. άρχεται καλό: «Όμως δεν μπορείς να διορθώσεις τον τέταρτο στίχο της πρώτης στροφής που έχει ένα πόδι πάρα πάνω»;—κ. Σ. Γαλλ. Σκοτεινό. Τι θα πει «τι βραδιάια μες στα καλοκαίρια»; γιατί μες στα; το ίδιο και άμέσως πάρα κάτω: «Όχι' ή ζωή σαν σ' ένα μυρογάλι στις στράτες κ.τ.λ. κ.τ.λ.»—κ. Γ. Δ. Βαρ. Άφου δημοσιεύει; στον Παρνασσό; γιατί μας στέλνεις και μας; Γυμνάσιον έχει. κι' όταν δυναμώσεις, σε παίρνουμε εμείς. κ. Μ. Καρ. Εύχαριστούμε για την αφιέρωση, μα δε μας άρέσει τόσο. Τα άλλα περιμένουν την ευκαιρία.—κ. Αγ. Αργ. Άρχεται καλό. Ναποεύεις τις χασιωδίες και τα ρητορικά σχήματα. Το—όνειρο: άναπόφορη χασμιωδία.—κ. Αρ. Χαλ. Δε φτάνει ή ιδέα. χρειάζεται και τεχνική έκτέλεση.—κ. Γερ. Καλλ. Δε νιώθουμε τί μέτρα σου.—κ. Χ. Χ. Χ. Τάποτελέσματα του ποιητικού διαγωνισμού θα δημοσιευτούν σε λίγες μέρες. Αιτία της άναβολής είναι ο θάνατος του πατέρα ενός από τα μέλη της επιτροπής.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗΝ

γνωρίζομεν και διαβάζομεν καθημερινώς τα θαύματά της εν τῷ ἐμπορίῳ, ἐν τῇ βιομηχανίᾳ.

Ἄλλ' ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μεγάλου ἐκείνου λαοῦ, ἔχει και ὁ Ἕλλην τὸ μεριδίον του, τὴν δρᾶσίν του.

Ὁ Ἕλλην, ἀπὸ μικρὸς μετανάστης, χωρὶς μέσα, χωρὶς γλώσσαν, ἠδυνήθη και αὐτὸς νὰ κάμῃ τὸ θαῦμά του. Ἐνας ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας ἐκείνους, πού ἤρχισαν με τίποτε, ἀλλὰ σήμερον μεσουρανοῦν ἐμπορικῶς μέσα

εἰς τὸ ἀχάνες τῆς Νέας Ὑόρκης, εἶναι και ὁ Γεώργιος Βράνας, τέκνον τῆς Αἰτωλοκαρνατίας.

Ὅτος, ὡς ὑπάλληλος Ἐμπορικῶν Οἰκῶν ἐν Νέα Ὑόρκη ἅμα τῇ ἐκρήξει τοῦ πολέμου, συνεκέντρωσεν ὅλας του τὰς γνώσεις, τὴν Ἑλληνικὴν ἰδιοφυίαν, και ἐρορίθη εἰς τὴν ἐμπορικὴν ἀναζύμωσιν, παρουσιάσας σήμερον μίαν ἀπὸ τὰς προόδους ἐκείνας, αἵτινες ἐκπλήσσουν.

Εἶναι ἐκ τῶν μεγαλειτέρων πρακτόρων εἰσιτηρίων, ἔχει τὸ λαμπρότερον ὄνομα μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἀμερικῆς. Εἶναι ἰδιοκτῆτης ξενοδογείων ὕπνου και φαγητοῦ, αὐτοκινήτων. Ἐχει ὅλα τὰ τελειότερα μέσα πρὸς ἐξυτηρήσειν παντός ἐμπορίου. Ἀντιπροσωπεύει Ἐμπορικῶς, Τραπεζικῶς οἰκοὺς και τὰς μεγαλειτέρας Ἀτμοπλοικᾶς ἐταιρείας, διορισθεὶς και Συμβολαιογράφος ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς Κυβερνήσεως.

Ὅλα ταῦτα εἶναι ἱκανὰ νὰ πείσουν πάντα ἔμπορον, θέλοντα νὰ προμηθευθῇ ἐμπορεύματα ἐξ Ἀμερικῆς νὰ ἔβη εἰς συνενοήσιν με τὸν κ. Βράναν, παρέχοντα πᾶσαν ἐμπιστοσύνην ἀλλὰ και εἰδικότητα. Ἄρκει νὰ σταλοῦν λεπτομερεῖς ὁδηγία και νὰ σταλῇ σχετικὴ πίστωσις εἰς τινὰ Τράπεζαν τῆς Νέας Ὑόρκης.

Διὰ πληροφορίας περὶ τῆς ἱκανότητος και τιμωότητος του, ἀποταθῆτε εἰς τὰς δύο καθημερινὰς Ἑλληνικὰς Ἐφημερίδας τῆς Νέας Ὑόρκης, εἰς τὴν Μεγάλην Διεθνή Τράπεζαν (Ἰντερνάσιοναλ Μπᾶνκ) και εἰς τὰς Ἐταιρείας Κιουάρ - Λάην και Φάμπρ - Λάην κλπ.

Ἐπειδὴ ὁ κ. Βράνας ἴδρυσε και γραφεῖον ἐξαγωγῆς ἐμπορευμάτων δι' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ζητεῖ ἀντιπροσώπου εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἱκανούς, τιμίους και με σχετικὴν ἐγγύησιν. Λιεύθυνσις τοῦ κ. Βράνα :

GEORGE VRANAS

40-51-57 Greenwich St. and 26 Trinity Place

Ο «ΝΟΥΜΑΣ», ΣΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΤΟΥ

Ὁ «ΝΟΥΜΑΣ» εἶνε, πρῶτα—πρῶτα, ὑποχρεωμένος νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς φίλους του γιὰ τὴ μεγάλη ὑποστήριξη πού τοῦ κάνουν τόσα χρόνια τώρα, και ἔπειτα θέλει νὰ τοὺς παρακαλέσῃ νὰ μὴν κουραστοῦν δίνοντάς του καινούρια πάντα δύναμη γιὰ νὰ ξακολουθήσῃ τὸν ἀγῶνα του.

Ὁ «ΝΟΥΜΑΣ» πρέπει νὰ πλατύνει, πολὺ—πάρα πολὺ τὸν κύκλο τῶν συντρομητῶν του και γιὰ νὰν τὸ κατορθώσῃ αὐτὸ κάνει μιὰ σπουδαία τροποποίηση στοὺς ὄρους τῶν συντρομῶν. Δέχεται και τρεῖς μηνους και ἐξάμηνους συντρομητὲς με δραχμὲς πέντε (5) τοὺς τριμηνους και δραχμὲς δέκα (10) τοὺς ἐξάμηνους.

Οἱ νέες συντρομὲς θ' ἀρχίζουν πάντα στὴν ἀρχὴ κάθε τριμηνίας, δηλαδὴ τὴν 1ην Ἰανουαρίου, τὴν 1ην Ἀπριλίου, τὴν 1ην Ἰουλίου και τὴν 1ην Ὀκτωβρίου. Ὅσοι συντρομητὲς γράφονται ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ κάθε τριμηνίας θὰ παίρνουν ὅλα τὰ φύλλα τῆς τριμηνίας αὐτῆς. Οἱ συντρομὲς πρέπει νὰ στέλνονται στὴν ἀκόλουθη διεύθυνση :

ΕΤΑΙΡΕΙΑ «ΤΥΠΟΣ»
ΚΙΜΩΝΙ. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΙΑ
ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3, ΑΘΗΝΑΣ